

ביה"ס למשפטים, המכללה האקדמית נתניה

משפט חוקתי (מסלול ערב) – ד"ר שרון וינטל

מבחן מסכם – מועד ב' – תשע"ג (5.8.2013)

הנחיות כלליות:

1. הזמן המוקצב לפתרון המבחן הוא שלוש וחצי שעות לא תינתן הארכה.
 2. הבחינה בספרים פתוחים.
 3. נא לכתוב על צד אחד בלבד בכתב ברור ומסודר. יש להשאיר שוליים סבירים.
 4. אורך הבחינה לא יעלה על 8 עמודים (לבחינה כולה). חריגה לא תיבדק. המכסה מחושבת לפי 15 מילים לשורה. אין לכתוב בצפיפות העולה על בסיס זה. "האורך המומלץ" בכל שאלה אינו מחייב וניתן לסטות ממנו אך אין לסטות מהאורך המרבי לבחינה כולה. האורך המרבי אינו נדרש לצורך כתיבת תשובה מושלמת לבחינה!!
 5. שימו לב: המשקל של השאלות השונות אינו זהה.
 6. נא לכתוב קצר ולעניין. כל המוסיף גורע.
- בהצלחה!!**

שאלה 1 – (40 נקודות – אורך מומלץ: 3 עמודים)

להלן 4 החלטות שיפוטיות ללא הנמקה. ביחס לכל החלטה, נסחו את ההנמקה של פסק הדין מנקודת המבט של המשפט החוקתי, תוך דיון מעמיק בשלב א' (המקורות המשפטיים לגזירת הזכות החוקתית הנפגעת בהחלטה או המוגנת בהחלטה, והערכת גרעיניות ההיבט של הזכות בו נוגעת ההחלטה) ובשלב ב' של הבחינה החוקתית (הערכת הזכויות והאינטרסים העומדים מול הזכות החוקתית, והאם בכוחם לגבור עליה).
הערות:

1. הדיון בגרעיניות הפגיעה בזכות החוקתית ייעשה, ככל שהדבר נדרש, תוך התייחסות לתוכן הזכות, דרך המימוש ועוצמת הפגיעה.
2. הדיון בשלב ב' ייעשה על-פי תורת האיזונים (האיזונים הישנים) – מבלי להחיל את מבחני פסקת ההגבלה!!

החלטה (א):

ראייה שהושגה בצילום פנים ביתו של אדם תיפסל כראייה במשפט בתביעות אזרחיות הנוגעות לענייני ממונות, אלא אם הצילום היה בהסכמת בעל הבית.

החלטה (ב):

קהילות חרדיות הרואות בהפרדה בין גברים ונשים במרחב הציבורי מצווה דתית, רשאיות להפעיל אמצעי תחבורה פרטיים בהם תתקיים הפרדה במסגרתה נשים יושבות מאחור, אולם חברת "אגד" הפועלת מכוח זיכיון של המדינה, ומעניקה שירותי תחבורה לכלל הציבור, מנועה מלקיים הפרדה כאמור.

החלטה (ג):

הריתוק לבסיס לתקופה של חודשיים שנגזר על החיילות, שהפיצו ברשת תמונות שלהן בעירום חלקי עם נשק של צבא הגנה לישראל, הינו עונש ראוי במסגרת הצבאית ההולם את המעשה.

החלטה (ד):

הודאה בביצוע עבירה של חשוד, שהוכה על-ידי החוקרים במהלך חקירתו במשטרה, תיפסל כראייה בהליך הפלילי בעניינו, אפילו אם היא ראייה חיונית להשגת הרשעה בעבירות חמורות.

שאלה 2 – (60 נקודות – אורך מומלץ: 5 עמודים)

חוק המפלגות קובע כי:

5. "סייגים לרישום מפלגה

לא תירשם מפלגה אם יש במטרה ממטרותיה או במעשיה, במפורש או במשתמע, אחת מאלה:
(1) שלילת קיומה של המדינה כמדינה יהודית..."

6. התנגדות לרישום מפלגה

(א) כל אזרח ישראלי בגיר שהוא תושב הארץ רשאי להתנגד לרישום מפלגה.

(ב) התנגדות תוגש לרשם...

(ג) הרשם יחליט אם לקבל את ההתנגדות או לדחותה; החלטת הרשם ניתנת לערעור ברשות לבית המשפט העליון...

(ד) סירב הרשם לרשום מפלגה יעביר את הרשם את דבר הסירוב ונימוקיו לאישור בית המשפט העליון."

סעיף (א): (20 נק' – אורך מומלץ: עמוד וחצי)

במספר ראינות בתקשורת מציג אחד מחברי תנועת "ישראל של כולם" את חזונו ל"מדינת כל אזרחיה" שבה כל האזרחים שווים, ולא תינתן העדפה ליהודים בתחום של ההגירה לישראל. תנועת "ישראל של כולם" נרשמת בהחלטת הרשם כמפלגה. אל הרשם מוגשת התנגדות המבקשת לפסול את רישום המפלגה, שכן מדובר בתנועה השוללת בבירור את קיומה של המדינה כמדינה יהודית. רשם המפלגות דוחה את ההתנגדות מהטעמים הבאים: ראשית, חלק מחברי התנועה אינם שותפים לחזון "מדינת כל אזרחיה". שנית, הצהרת החרטה בפני הרשם של חבר התנועה שהתראיין בתקשורת – ובה התחייבות לזנוח את חזון "מדינת כל אזרחיה" – מהימנה. שלישי, מדובר בתנועה קטנה שקשה לומר לגביה כי קיימת "ודאות קרובה" שתגשים את מטרתה הפסולה. הניחו כי בית המשפט העליון העניק רשות ערעור על החלטת הרשם – **זונו בשאלות המשפטיות המתעוררות בערעור.**

סעיף (ב): (40 נק' – אורך מומלץ: שלושה עמודים וחצי)

הניחו עתה כי תנועת "ישראל של כולם" עותרת לבג"צ בטענה כי סעיף 5 לחוק המפלגות, בעילה של שלילת מדינה יהודית, הינו בלתי חוקתי, ולכן מן הראוי לפסול אותו; ענו אך ורק על השאלות הבאות:

סעיף קטן (1): (5 נק' – אורך מומלץ: כמה שורות)

לטענת העותרים סעיף 5 לחוק המפלגות, בעילה של שלילת מדינה יהודית, עומד בסתירה לעקרונות היסוד הבלתי כתובים, ולכן מן הראוי לפסול אותו.

האם צודקים העותרים בטענה זו? והאם בכלל טענה שכזו יכולה לבסס עילה לפסילת החוק?

סעיף קטן (2): (5 נק' – אורך מומלץ: חצי עמוד)

האם ניתן לומר כי החוק מכרסם בעיקרון השוויון בבחירות (המעוגן בסעיף 4 לחוק יסוד: הכנסת)?

סעיף קטן (3): (15 נק' – אורך מומלץ: שני עמודים)

בהנחה והתשובה לסעיף קטן (2) חיובית, ואכן יש כרסום בעיקרון השוויון בבחירות, האם החוק חוקתי נוכח סתירתו לכאורה לסעיף 4 לחוק יסוד: הכנסת?
(הניחו כי החוק התקבל ברוב של 70 מול 50 בקריאה הראשונה והשנייה, וברוב של 50 מול 30 בקריאה השלישית בכנסת).

סעיף קטן (4): (5 נק' – אורך מומלץ: כמה שורות)

הניחו כי התשובה לסעיף קטן 3 היא כי החוק עומד בסתירה לחוק יסוד: הכנסת ואינו חוקתי. האם תשובה זו עשויה להשתנות, בהנחה וחוק המפלגות הוא חוק יסוד משנת 1990 ומכרסם במקביל בזכות לכבוד האדם?

סעיף קטן (5): (10 נק' – אורך מומלץ: חצי עמוד)

הניחו כי התשובה לסעיף קטן 1 היא כי החוק עומד בסתירה לעקרונות היסוד הבלתי כתובים ואינו חוקתי, וכי התשובה לסעיף קטן 3 היא כי החוק עומד בסתירה לחוק יסוד: הכנסת ואינו חוקתי. האם תשובות אלה עשויות להשתנות, בהנחה והכנסת תחוקק את אותו הסדר (המאפשר לסרב לרשום מפלגה השוללת את קיומה של מדינה יהודית) כחוק יסוד – "חוק יסוד: המפלגות"?

בהצלחה!!

